

Oponentský posudek

Diplomová práce:

Bc. David Šubjak

Imunologický profil u pacientů s roztroušenou sklerózou

Bc. **David Šubjak** předkládá k obhajobě práci s názvem "*Imunologický profil u pacientů s roztroušenou sklerózou*". Práce byla vypracována na Mikrobiologickém ústavu AV ČR, v. v. i. v Laboratoři přirozené imunity, pod vedením MUDr. Anny Fišerové, Ph.D.

Předložená diplomová práce je zaměřena na roli NK buněk, T lymfocytů a monocytů v patogenezi roztroušené sklerózy (RS), jejich fenotyp a funkci v autoimunitní reakci u pacientů nově diagnostikovaných a po následné terapii přípravkem Avonex (IFN β 1a). Pomocí průtokové cytometrie bylo analyzováno zastoupení NK, NKT, T lymfocytů a monocytů se zaměřením na expresi inhibiční molekuly CD161 a aktivační molekuly NKG2D.

U pacientů byly zjištěny zvýšené frekvence CD161+ buněk v subpopulacích NK CD56bright, NK CD56dim, Th, Tc CD8bright, Tc CD8dim a snížené počty buněk nesoucí znak NKG2D u subpopulací NK CD56bright, NK CD56dim, Th, NKT, Tc CD8bright, Tc CD8dim a monocytů. Redukovaná cytotoxická aktivita NK buněk u neléčených pacientů korelovala se zvýšenou expresí inhibičního CD161 a sníženou expresí aktivačního NKG2D receptoru.

Nejvýznamnějším nálezem této diplomové práce je především to, že po léčbě Avonexem se funkční aktivita NK buněk vrátila na hodnoty zdravých dárců, což představuje slibný výsledek především s ohledem na možné využití v lékařské praxi např. k monitorování odpovědi na léčbu.

Práce je členěna klasicky na kapitoly Úvod, Literární přehled, Experimentální část, Metody, Výsledky, Diskuse, Závěr, a přehled citovaných prací. Celkem má práce 76 stran, text členěný do 8 kapitol. Po obsahové a formální stránce je práce dobře provedena. Strukturalizace textu je srozumitelná, logická, je přehledná a splňuje formální požadavky na tento typ práce.

Stylistická i pravopisná úroveň je dobrá, i když autorovi sem tam unikly některé překlepy (např. „We observed increase counts“ ... nebo za subpopulations by měla následovat předložka of na str. 2 anglického abstraktu) a některá slovní spojení typu „double negativní (na str. 21) nebo „široký negativní regulátor“ na str. 26 anebo „boublet“ na str. 38. Lepší orientaci v textu

Literárnímu přehledu by napomohlo správné řazení a umístění obrázků: na str. 16 je uveden obr. 1, ale za ním následuje obr. 5. a po něm obr. 2, 3, 4. Odkazy k obr. 1 a obr. 5 v textu chybí. Obr. 1 byl zvolen velmi správně, vzhledem k jeho komplexitě by bylo vhodnější jej v textu poněkud širěji rozvést.

Metodická část je dostatečně podrobná, experimentální procedury jsou popsány důsledně a srozumitelně a umožňují snadnou reprodukovatelnost práce.

Grafy a tabulky ze v sekci Výsledky jsou přehledné a jsou vhodným doplněním textu, drobnou výhradu bych měla jen k tomu, v příslušných textových částech chybí hodnota N, tj. kolik bylo testováno kontrol a osob pro tu kterou subpopulaci, jaký byl rozsah získaných hodnot (případně graficky demonstrována distribuce hodnot), jaká byla směrodatná odchylka a 95% CI interval (zvláště s ohledem na to, že kontrol bylo 118 a pacientů 34).

Posudek – diplomová práce – Šubjak – strana 1/3

Literární přehled je dobře napsaný, obsahuje úctyhodných 104 citací, je relevantní a zahrnuje všechny důležité výchozí poznatky tématu. Vytknout lze jen nejednotnost ve formátu citací, kde některé jsou citovány jako např. „Sotgiu et al. 2004 ...“ a u jiných je uvedeno více autorů – viz str. 74 kapitoly 7 literatura.

Diskuse je řazena v logickém uspořádání k získaným výsledkům a poskytuje interpretaci získaných dat. Veškeré výsledky jsou konfrontovány a diskutovány s již publikovanými nálezy. Je škoda, že v diskuzi chybí kritické zhodnocení limitací této diplomové práce a prospěl by jí také nějaký pokus o biologickou hypotézu uvádějící získaná data do širšího kontextu v rámci přirozené imunity na pozadí autoimunitního onemocnění.

K práci mám následující otázky:

1. Na str. 37 je na obr. 5 uveden způsob definování a detekce jednotlivých populací, kde z obr B) je patrné, že do PI negativních buněk (C) jsou zahrnuty lymfocyty i monocyty, tedy tzv. lymfomonogate, což je běžně používáno. V textu výsledků jsou ale subpopulace T lymfocytů a monocyty vztahovány k lymfogate respektive k monogate. Bylo-li tomu tak, pak je nutně toto znázornit ve zmíněném obrázku.
2. Autor uvádí na str. 12 v Literárním přehledu, že RS se manifestuje ve čtyřech základních formách. Zkoušel autor vyhodnotit naměřené frekvence jednotlivých subpopulací v rámci těchto skupin (to by ostatně bylo velmi přínosné i z hlediska teoretické znalosti patogeneze RS)? Pokud ano, lišily se jednotlivé formy mezi sebou? Pokud ne, existuje nějaký předpokládaný rozdíl a jaký?
3. Jaké bylo rozložení pohlaví u kontrol a pacientů s RS, byl zohledněn uváděný poměr ženy:muži (2-3:1)?
4. Proč byly stanoveny intervaly jednotlivých odběrů – II. odběr po 2-4-týdnech, III. po 5-9 týdnech a IV. po 10-16 týdnech? Ze zkušenosti s anti-TNF léčbou nebo aplikací rekombinačního IL-1RA je známo, že ty největší změny se odehrávají několik hodin až desítek hodin po aplikaci léku.
5. Bylo možné zjištěné rozdíly ve frekvencích jednotlivých buněčných subpopulací nalézt také u jejich absolutních počtů?
6. Z grafů na str. 45 a 46 je patrný opačný trend v expresi CD161 a NKGD2 např. u souboru vzorků odebraných po 10-16 týdnech (tj. odběr IV). Prováděl autor korelační analýzu např. mezi cytokin-produkujícími a cytotoxickými buňkami?
7. Jak byly získávány efektorové cytotoxické buňky? Byly sortovány?
8. Bude reálné využít výsledky v monitorování odpovědi na léčbu klinickými pracovišti?
9. Plánuje autor na dané problematice dále pracovat a doplnit studii expresní analýzou např. transkripčních faktorů, případně kináz a fosfatáz k objasnění intracelulárních molekulárně biologických procesů s ohledem na použitou terapii? Taková analýza by jistě celou práci ještě více zkvalitnila tak, aby ji bylo možno publikovat v dobrém zahraničním časopise.

Závěr:

Práce splnila všechny zadané cíle a celkově hodnotím tuto diplomovou práci jako kvalitní rukopis. Po doplnění expresní analýzy ji bude jistě možné publikovat v některém z renomovaných

zahraničním časopise. Jsem přesvědčena, že práce odpovídá standardům v rámci kvality výzkumu požadovaném pro diplomovou práci, a proto tuto diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 12.9.2012

RNDr. Šárka Růžicková, Ph.D.

Laboratoř imunopatologie a imunoterapie
Biotechnologický ústav AV ČR, v. v. i.
Václavská 1083
Praha 4
142 20
tel: +420 241 06 3620
+420 241 06 3602
fax: +420 244 471 707
e-mail: sarka.ruzickova@img.cas.cz
website: www.ibt.cas.cz